

Bouppteckningar

En bouppteckning är en uppteckning av ett boställs tillgångar och skulder. Bouppteckningar har sedan 1600-talet upprättats vid dödsfall, förtida arv, konkurser och äktenskapsskillnader då bostället delats. Bouppteckningen är utgångspunkt för avvecklingen av boställs tillgångar och skulder. Vad gäller dödsbostället så avslutas boställs avveckling genom ett arvskifte mellan dödsboställs arvingar och testamentstagare. Fördelningen av boställe mellan arvingarna framgår inte av bouppteckningen. Arvskiften behövde inte lämnas in till domstolen och finns därför vanligtvis inte bevarade i domstolsarkivet.

Bouppteckningen ligger till grund för beräkning av arvskatten. Förr utgick denna i form av stämpelavgift (carta sigillata) på bouppteckningen vid dess inregistrering hos domstol.

I 1734 års lag, som trädde i kraft 1736, gavs för första gången en allmän föreskrift att bouppteckningar skulle upprättas efter avlidna och inregistreras hos domstol. Bouppteckningar har dock särskilt i städerna, upprättats och lämnats in till domstol även dessförinnan. Var medveten om att bouppteckningar inte föreligger efter alla som avlidit fr.o.m. 1736. Det var först på 1930-talet som lagen blev tvingande.

Det har också visat sig vid en genomgång av ett stort antal bouppteckningar att vid enstaka tillfällen så är inte alla barn noterade, orsaken är oklar men kan t.ex. vara att de tappat kontakten med sina anhöriga.

En grundregel har varit att bouppteckningar skulle lämnas in till domstolen på den avlidnes mantalsskrivningsort. Fast egendom belägen inom en annan domstols distrikt redovisades i en särskild bouppteckning som inlämnades till denna domstol. Som fast egendom räknas mark, bebyggd mark och andelar i en gruva. Den bouppteckning som inlämnades på mantalsskrivningsorten är kanske inte alltid den enda bouppteckningen och redovisar inte alltid all kvarlåtenskap.

Bouppteckningar efter anställda vid akademistaten inlämnades till universiteten så länge dessa ägde domsrätt, d.v.s. till 1852. Bouppteckningar efter adelsmän samt ledamöter av Svenska akademien och biskopar skulle t.o.m. 1916 lämnas till hovrätterna. Dessa kategorier av bouppteckningar finns alltså i universitetens respektive hovrätternas arkiv. Göta hovrätts arkiv finns på Landsarkivet i Vadstena medan Svea hovrätts arkiv finns på Riksarkivet i Marieberg, Stockholm.

Förekomst

Den stora mängden bouppteckningar hos Landsarkivet i Uppsala ingår i häradsrätts-, rådhusrätts- och tingsrätternas arkiv. Där har de ordnats i särskilda serier, kallade "Bouppteckningar och arvskiften" signum F. Enstaka bouppteckningar kan finnas i andra serier, då oftast som avskrifter. I några arkiv är bouppteckningarna för vissa perioder inbundna tillsammans med småprotokollen.

Arkivet efter "Bergmästare i Nya Kopparbergs m.fl. bergslag" innehåller en sammanhållen serie bouppteckningar i serie F III.

Bouppteckningar t.o.m. 2001-06-30 är inlevererade till landsarkivet. **Detta innebär att samtliga bouppteckningar inregistrerade före den 1 juli 2001 numera finns på landsarkiven.** Beställningar görs enklast på Riksarkivets hemsida, www.riksarkivet.se. Kopior av bouppteckningar kan tillhandahållas som papperskopior eller digitalt via e-post.

Bouppteckning fr.o.m. den 1 juli 2001 finns hos Skatteverket och kopior beställs hos Skatteverket.

Register

Det finns digitaliserade bouppteckningsregister med flera sökingångar: namn, årtal, ort, yrke etc. För Uppsala och delar av Stockholms län finns register till omkring 1920. För Södermanlands län finns register till omkring 1920. För Västmanlands län finns register i huvudsak till omkring år 1900. Dessa register finns tillgängliga på CD-skiva och SVARs digitala forskarsal.

För Örebro län pågår ett registreringsarbete i Örebro stadsarkivs regi och de färdigställda registren finns tillsammans med tidigare nämnda register inlagda i forskarexpeditionens datorer.

För Dalarnas län pågår registrering som görs tillgängliga på SVARs digitala forskarsal allt eftersom.

Äldre register på papper finns tillgängliga i landsarkivets expedition. I de fall bouppteckningsregister saknas kan man söka i bouppteckningsprotokollen, som började föras 1847. De ingår i serien småprotokoll (signum A) och där uppräknas till rätten inlämnade bouppteckningar med angivande av bouppteckningsnummer.

Lästips

Per Clemensson & Kjell Andersson, *Släktforska! Steg för steg* (1983 och senare upplagor)

Per Clemensson & Kjell Andersson, *Börja forska kring ditt hus och din bygd* (2011)

Barbro Lunsjö, *Släktforskarens ordbok. Nyckeln till bouppteckningar* (2009)